

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietinnöstä

Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y. kiinnittää huomionsa työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietinnöissä perusteluihin, jotka koskevat uskonnollista työtä tekeviä työntekijöitä.

Vuoden 1996 työaikalakiin verrattuna uskonnollista työtä tekeviä työntekijöitä koskeva soveltamisala-säännös on edennyt oikeaan suuntaan. Uskonnollista työtä koskevaa nimenomaista soveltamisalapoikkeusta ei uuteen työaikalakiin esitetä vaan uskonnollisen työn kuulumista työaikalain soveltamisalaan arvioidaan samoilla yleisillä kriteereillä kuin muitakin työtehtäviä. Ratkaisu on työntekijöiden yhdenvertaisuuden kannalta oikea.

Mietinnön perusteluosa on kuitenkin jännitteisessä suhteessa säännöstekstiin. Säännöksen yksityiskoh-taisissa perusteluissa (s. 88–89) todetaan seuraavasti:

Pykälän 1 momentin 2 kohdan poikkeuksen piiriin kuuluisivat myös työntekijät, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia tai tehtäviä kirkkoissa ja muissa uskonnollisissa yhteisöissä ja joiden työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Lakia ei siten jatkossakaan sovellettaisi uskonnollisia toimituksia suorittavaan seurakuntapapistoon eikä muihin työntekijöihin, jotka suorittavat hengellistä toimintaa. Jatkossa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen poikkeus koskisi kaikkia kirkkoja ja muita uskonnollisia yhteisöjä siltä osin kun niissä toimivat työntekijät suorittavat uskonnollisia toimituksia tai tehtäviä, silloin kun 2 kohdan mukaiset edellytykset täyttyisivät.

Kirkon akateemiset AKI kiinnittää huomiota mainintaan, että "[l]akia ei siten jatkossakaan sovellettaisi uskonnollisia toimituksia suorittavaan seurakuntapapistoon eikä muihin työntekijöihin, jotka suorittavat hengellistä toimintaa". Tämä näyttäisi edellyttävän tulkintaa, että uskonnollisten toimitusten suorittaminen ja muu hengellinen toiminta olisivat väistämättä sellaista, jossa työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi päättää itse työajoistaan. AKI kiistää tällaisen tulkinnan oikeutuksen.

EU:n työaikadirektiivin (2003/88/EY) 17. artiklan 1. kohdassa on säädetty, että jäsenvaltiot voivat lain-säädännössään poiketa viikoittaista työaika koskevista enimmäissäännöksistä, kun kyseessä olevan toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata ja/tai määritellä ennalta tai työntekijät voivat itse päättää siitä ja erityisesti kun on kyse a) johtavassa asemassa olevista tai muista henkilöistä, joilla on itsenäinen päätöksentekovalta, b) työskentelystä perheessä tai c) työntekijöistä, jotka suorittavat uskon-nollisia toimituksia kirkkoissa ja uskonnollisissa yhteisöissä. Säännöksen mukaan mahdollisuus poiketa työaikadirektiivistä uskonnollisessa työssä edellyttää sen, että toiminnan erityispiirteiden vuoksi työaika ei mitata tai määritellä ennalta tai että työntekijät tosiasiallisesti voivat päättää siitä itse.

Kuten työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietinnössä todetaan, "Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut ratkaisukäytännössään, että 17 artiklan 1 kohdassa määriteltyä poikkeusta voidaan soveltaa vain sellaisiin työntekijöihin, joiden työajan pituutta kokonaisuudessaan ei mitata tai määritellä ennalta tai jotka voivat itse päättää siitä harjoitetun toiminnan luonteen vuoksi". Direktiivin 17. artiklan 1. kohdan poikkeusta käsittelevä tapaus C-484/04 edellyttää, että työaikasääntelyn ulkopuolelle voidaan jättää ainoastaan sel-laiset työntekijät, jotka tosiallisesti päättävät työaikansa määrästä ja sijoittelusta täysin itsenäisesti. Siten myös uskonnollista työtä tulee arvioida tapauskohtaisesti siitä näkökulmasta, voiko työntekijä itse tosi-allysisesti määrittää työaikansa määrän ja sijoittelun.

Evankelis-luterilaisen kirkon hengellinen työ on viime vuosikymmeninä muuttunut strategisempaan suuntaan, työn johtaminen ja valvonta ovat kehittyneet ja työntekijän mahdollisuudet itse määrätä työnsä sisällöstä ja ajoittumisesta ovat vähentyneet. Työntekijöiden työajat määräytyvät suurelta osin työnantajan päättämien tilaisuuksien ja tapahtumien ajankohtien mukaisesti, minkä lisäksi joiltakin työntekijöiltä edellytetään varallaoloon ja päivystämiseen paikkaan sidotun työn ohessa. Evankelis-luterilaisessa kirkossa kaikilla hengellisen työn viranhaltijoilla on määrätty vapaapäivät. Tämän vuoksi ei voida kategorisesti väittää, että uskonnollinen tai hengellinen työ olisi sellaista, johon käytettyä aikaa ei määritellä tai valvota tai jossa työntekijä voisi itse päättää työajastaan.

Lakiesityksen perusteluja on siis tältä osin korjattava. Kirkon akateemiset AKI ehdottaa, että mietinnön sivuilla 88–89 oleva yksityiskohtainen perustelu kirjataan seuraavasti:

Pykälän 1 momentin 2 kohdan poikkeuksen piiriin kuuluisivat myös työntekijät, jotka suorittavat uskonnollisia toimituksia tai tehtäviä kirkkoissa ja muissa uskonnollisissa yhteisöissä ja joiden työaika ei määritellä eikä valvota ja työntekijä voi itse päättää työajastaan. Jatkossa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen poikkeus koskisi kaikkia kirkkoja ja muita uskonnollisia yhteisöjä siltä osin kun niissä toimivat työntekijät suorittavat uskonnollisia toimituksia tai tehtäviä, silloin kun 2 kohdan mukaiset edellytykset täytyisivät.

Kirkon akateemiset AKI siis ehdottaa, että yksityiskohtaisista perusteluista (s. 89) poistettaisiin virke ”Lakia ei siten jatkossakaan sovellettaisi uskonnollisia toimituksia suorittavaan seurakuntapapistoon eikä muihin työntekijöihin, jotka suorittavat hengellistä toimintaa.”

Lisätietoja:

Kirkon akateemiset – Kyrkans akademiker AKI r.y.
Jussi Junni
Toiminnanjohtaja
(09) 4270 1507
jussi.junni@akiliitot.fi